

STJERNESKUDDET

MEDLEMSBLAD FOR ØSTJYSKE AMATØR ASTRONOMER



The STScI Digitized Sky Survey

NGC7006

Delfinen

Billedet herover viser kulehoben NGC 7006 i stjernebilledet Delfinen (Delphinus). Delfinen er et af de mindre stjernebilleder, alligevel har det interessante objekter at kigge på. Se mere fra side 6.

AUGUST



2007

ØSTJYSKE AMATØR ASTRONOMER

Ole Rømer Observatoriet
Observatorievejen 1
8000 Århus C

www.oeaa.dk

Formand/Webmaster:

Torben Tastrup
Tagmosevej 21H
8541 Skødstrup
86993467
ttau@tocobs.org

Kasserer:

Mette Christensen
Nedergårdsvej 65C
Skejby
8200 Århus N
86109845



Torben



Steffen



Mette



Lars

Næstformand/Redaktør:

Steffen Buus
Skejbyvej 103
8240 Risskov
86219535
steffenbuus@stofanet.dk

Bestyrelsesmedlem:

Lars Buske Nielsen
Jebjergvej 38, Jebjerg
8870 Langå
86993542
lars@buske.dk

Store støvstorme på Mars

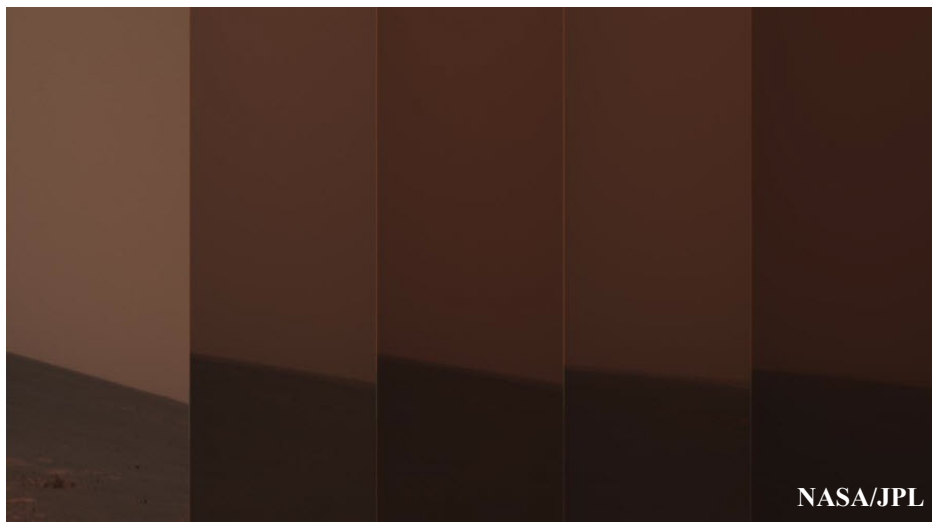
v/ Steffen Buus

Spirit og Opportunity i problemer?

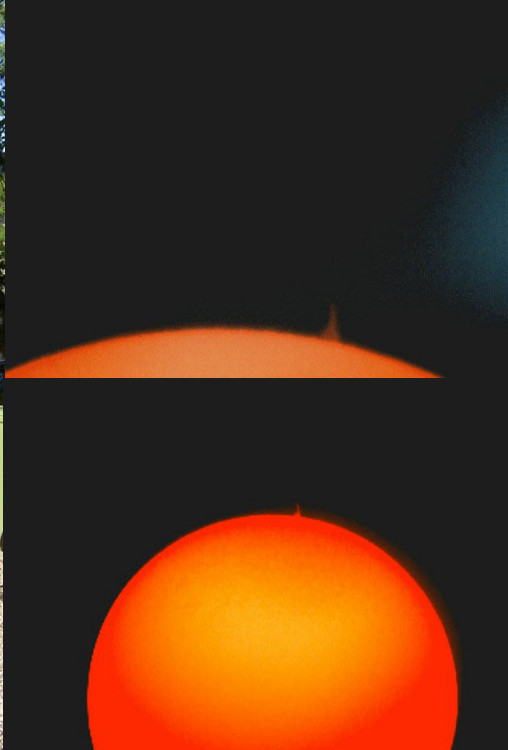
Roverne på Mars har været en fantastisk success. Spirit og Opportunity var designet til at kunne fungere i omkring 90 sols (marsdage), men de har nu overlevet mere end 1200 sols. Nu er de imidlertid løbet ind i store problemer, da der på Mars i løbet af godt en måned er opbygget store støvstorme.

Støvstormene er ikke direkte farlige for roverne. De bliver hverken væltet om kuld eller tager skade. Problemet er, at der kommer så meget støv op i atmosfæren, at det blokerer for solen, så rovers batterier ikke bliver ladet op via deres solpaneler.

Støvstormen er klart værst ved Opportunity, hvor 99% af det direkte sollys er blokeret af støvet. I praksis er det dog ikke helt så slemt, da noget af sollyset bliver reflekteret i atmosfæren, så ca. 20% af den normale solmængde når Opportunity. Inden støvstormen startede gav Opportunitys solpaneler 700 watt timer pr. dag, hvilket er nok til at få en 100 watts pære til at lyse i 7 timer. I skrivende stund giver solpanelerne kun 128 watt timer pr. dag, hvilket er alt for lidt energi. Ingeniørerne, som arbejder på Opportunity, har derfor været nødt til at lukke ned for alt, som ikke er absolut nødvendigt. Stort set det eneste, der ikke er lukket ned for er ”radiatoren”, som gør at Opportunitys livsvigtige instrumenter ikke fryser til om natten. Opportunity kan hvis støvstormen ikke



Billedmosaikken herover viser marshimlen over 30 marsdage begyndende med den 30. juni. Billederne er taget af roveren Opportunity.



Billeder ved Jørgen Enkelund

fortsætter alt for længe godt overleve, men bliver det værre, vil der ikke være energi nok til at holde instrumenterne varme. Selvom støvstormene stopper igen ret hurtigt, kan der stadig være problemer, for når støvet falder ned igen vil rovernens solpaneler være ”støvet” noget til, og måske nok være i stand til at holde Spirit og Opportunity i live, men det er ikke sikkert, der er nok energi til at køre meget rundt og benytte alle instrumenterne. Så kan vi selvfølgelig håbe at roverne bliver ramt af små skypumper, der kan rense solpanelerne rene for støv, hvilket er sket et par gange før. Lad os håbe på bedre vejr på Mars og på Jorden for den sags skyld (møg sommer).

Referat af klubmøde den 14. juni 2007

v/ Steffen Buus

Vi havde i årets mødeplanlægning satset på klart vejr, så vi kunne observere Solen, og vi var på trods af en ikke særligt fremragende sommer heldige denne mødeaften. Vi startede med at lede efter et observationssted, da de ret høje træer omkring observatoriet gjorde, at vi ikke kunne observere her. Her var vi igen heldige, for bag observatoriet kunne vi stå i indkørslen til et ikke beboet hus, og havde herfra frit udsyn til Solen. Vi havde tre teleskoper med solfiltre at observere i, to af dem var med H-alfa filter, mens det tredje blot var monteret med et almindeligt visuelt solfilter. I Steffens teleskop med almindeligt solfilter var der desværre ikke rigtigt noget at se. Det var med det medbragte x40 okular ikke muligt at se en eneste solplet på solskiven. Så var der mere held med Jørgen Enkelunds solteleskop. Der var ingen solpletter at se, men til gengæld var flere flotte protuberanser synlige. I klubteleskopet kunne man ane en protuberans eller to, men kvaliteten af Jørgens teleskop var meget bedre.

Herefter gik vi tilbage til observatoriet men fortsatte i samme emne, da Jørgen Enkelund havde et par film med, han havde taget gennem sit solteleskop. Det var interessant at sammenligne filmen med, hvad vi selv lige havde observeret.

Så var det Hans Nielsens tur til at fortælle om det observatorium, han lige havde bygget. Hans fortalte, at han længe havde taget tilløb til at bygge et observatorium, og nu skulle det være. For ikke at gøre det mere besværligt end nødvendigt, havde Hans bygget observatoriet rimeligt simpelt. Observatoriet ser flot ud, og ingen tvivl om at Hans får stor glæde af det i mange år fremover.

Til sidst spurgte Steffen, om der var idéer til kommende møder eller astronomiens år 2009. Jørgen Enkelund sagde, at han muligvis kunne få Ph.d. studerende Philip Jarnhus til at holde et foredrag senere på året.

Der blev kigget godt i alle de medbragte kikkerter. Især i Jørgen Enkelunds solteleskop var solen et rigtigt flot syn.

MAF Starparty 2007

Midtjysk Astronomiforening invitere til Starparty

Den 14.-16. September 2007

Spejderhytten "Udsigtsklippen"

Enghavevej 30, Ejstrupholm

Evt. Spørgsmål kan sendes til starparty@nightsky.dk eller kontakt Allan Rasmussen på tlf. 47317591.

Tilmeldingsfrist 6. September 2007

Læs mere på www.deepsky.dk

Delfinen (Daphnus)

v/ Steffen Buus

Et lille ukendt stjernebillede?

Det smukkeste objekt i Delfinen er (i et lille teleskop) ifølge min mening uden tvivl γ Delphini. Den er i sig selv en af himlens flotteste dobbeltstjerner, og som en ekstra bonus ligger dobbeltstjernen $\Sigma 2725$ i samme felt (afstanden mellem de to dobbeltstjerner er ca. $15''$). På listen herunder og på stjerne kortet på næste side kan du finde flere dobbeltstjerner.

For observatører med teleskopet større end 8 tommer er det flotteste objekt i Delfinen sandsynligvis kuglehoben NGC7006 (se billedet på forsiden). Kuglehoben er af størrelsesklasse 10.6, og jeg får derfor ikke meget ud af at kigge på NGC7006 i min 90mm refraktor. Jeg kan ane den, men ikke mere end det. For CCD observatørerne ligger der tre galakser ved NGC7006 omkring st.kl. 16, som måske kan fanges på CCD chippen, selvom det sikkert er svært.

Gamma	13,8" 4,3-5,3 184°
$\Sigma 2725$	6,1" 7,15,3 11°
$\Sigma 2703$	AB 25,3" 8,48,5 290°
	AC 73,7" 8,49,1 235°

Alfa (α)	AF 79,4" 3,810,7 115°
Kappa (κ)	214,4" 5,18,9 101°
OΣ4213	70,7" 6,69,2 37°

0Σ4213

Σ2725

Σ2703

Delfinen (Delphinus)

AUGUST-MØDET

Torsdag den 9. august kl. 19.30

Besøg hos Mogens Blichfeldt

Mødet foregår denne gang hos Mogens Blichfeldt, der vil vise sit observatorium frem for de fremmødte medlemmer. Mogens inviterer også alle til at tage observationsudstyr med hvis vejret er godt. Selvom Mogens bor i Mørke er det først muligt at observere fra mellem kl. 22.00 og 23.00, men hvis man ikke skal tidligt op, er det en mulighed.

Der er desværre ikke god offentlig transport til Bendstrup, så sørg for at kontakte medlemmer med biler for at arrangere transport.

**Tilmelding til Mogens senest dagen før
Randersvej 90, Bendstrup**

8544 Mørke

86997707

mogbli@rosenholmsnet.dk

Kommende møder

13. september

11. oktober

15. november

Generalforsamling

13. december

Deadline for indlæg er mandag den 27. august